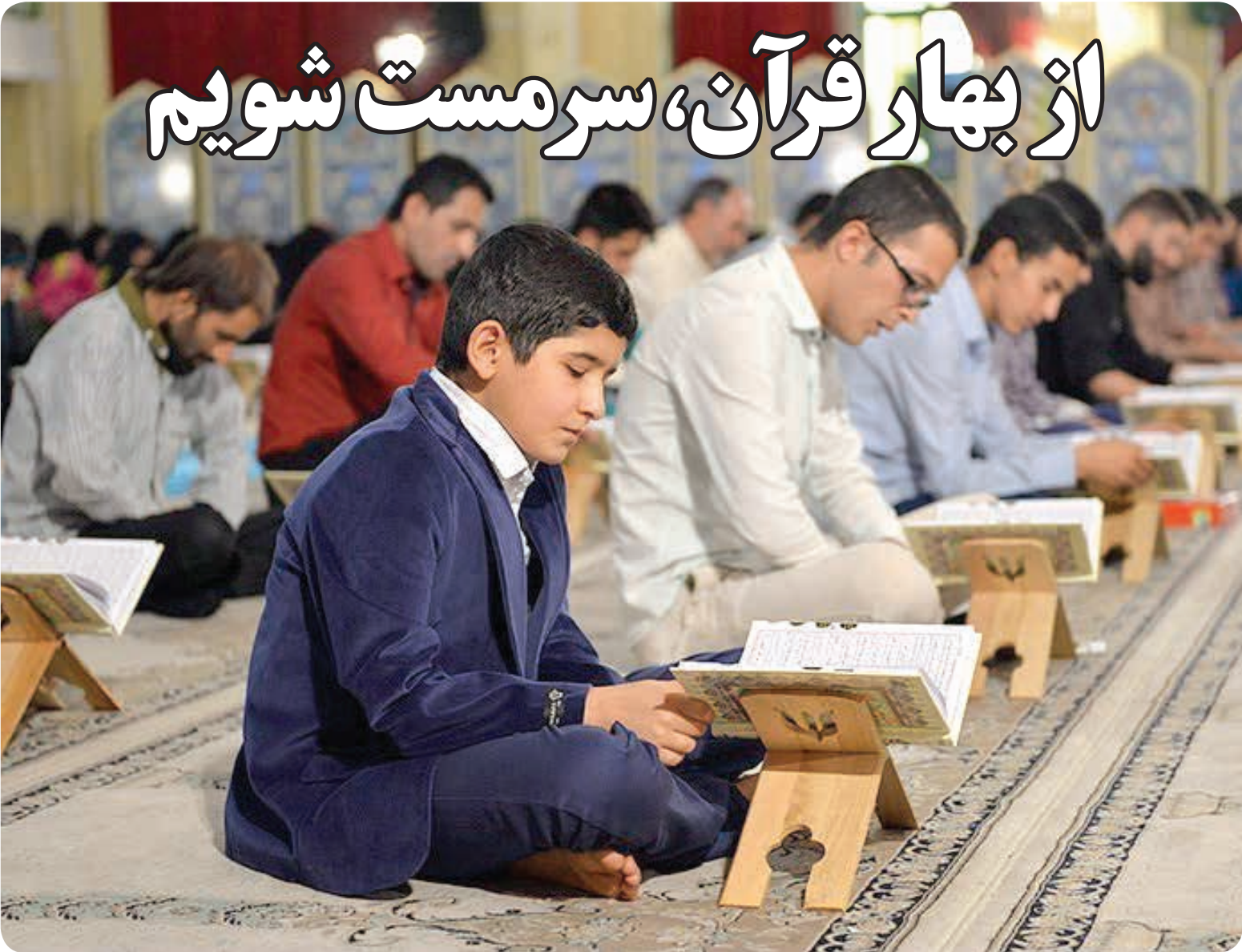

از بهار قرآن، سرمست شویم

عکس از تسنیم

پرونده

رمضان، بهار قرآن است و قرآن هم، بهار دل ها. در منابع اسلامی، آن چه از اهمیت و اولویت اساسی و ویژه ای برخوردار بوده و نقش مقدماتی برای بهره مندی از قرآن دارد، تعلیم و تعلم یا یاددهی و یادگیری آن است. یاددهی و یادگیری قرآن، پاداش بزرگی دارد و در اهمیت آن از دیدگاه قرآن همین بس که خداوند از خود به عنوان «معلم قرآن» یاد می کند: «الرَّحْمَنُ ۖ عَلَّمَ الْقُرْآنَ ۖ خُودًاوَنَرَحْمٰنٌ عَلَّمَ الْقُرْآنَ» در سنت و سیره معصومین (ع) هم در باره قرآن و تعلیم و تعلم آن توصیه ها، تأکیدها و تشویق های بسیار شده است. پیامبر اکرم (ص) فرمودند: «بهترین شما کسی است که قرآن را یاد بگیرد و به

آداب تلاوت قرآن

تلاوت قرآن، آداب خاصی دارد که بعضی از آن ها بر اساس آیات و روایات به این ترتیب است:

- در حال طهارت و با وضو به تلاوت قرآن بپردازید.
- در حالی که مسواک زده اید، قرآن را اتلاوت کنید.
- با صوت زیبا تلاوت کنید.
- با صوت متوسط بخوانید؛ نه با صدای آهسته باشد و نه با صدای بسیار بلند.
- در حال تلاوت، با ادب و طمأنینه و رو به قبله باشید؛ چه نشسته و چه ایستاده و اگر نشسته می خوانید، تکیه نکنید.
- از روی «مصحف» تلاوت کنید، که نگاه در «مصحف» و تلاوت از روی آن آثار خاصی دارد و در روایات بر این موضوع تأکید شده است.
- قبل از شروع «اَعُوْذِبا…»من الشَّیْطَانِ الرَّجِیْمِ» بگوئید و بعد «بِسْمِا…الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ». سپس تلاوت را شروع کنید تا با عنایت خدای متعال از دخالت‌های شیطانی در نفس خود محفوظ بمانید.
- ترتیل را امر اعات کنید؛ آن چنان تند نخوانید که حروف، کلمات، وقف‌ها و فاصله‌ها به خوبی ادا نشود. همچنین فاصله زیاد و غیر صحیح در میان حروف و کلمات ندهید.
- هنگام تلاوت قرآن، به چیز دیگری فکر نکنید و متوجه آیات قرآن باشید.
- در آیات قرآن تدرّج کنید که در این صورت، از انوار، هدایت‌ها، حقایق، معارف و دقائق و اسرار قرآن کریم، به اندازه خود بهره مند خواهید شد.
- حقّ آیات را امر اعات کنید؛ به این معنا که هنگام تلاوت قرآن، وقتی از ر حمت و بهشت یاد می‌شود، خود را از آن ر حمت محروم نبینید و وقتی به آیات عذاب و آتش و سخط و غضب می‌رسید، بترسید و به خدای متعال پناه ببرید که از اهل عذاب و آتش نباشید. وقتی به آیات تکبیر، تعظیم، تسبیح و تحمید می‌رسید، به تکبیر، تعظیم، تسبیح و تحمید حقّ بپردازید. هنگامی که به آیات استغفار و طلب عفو و بخشش می‌رسید، استغفار کنید و طلب عفو و مغفرت نمایید.

آشنایی بانرم افزارهای قرآنی

تعداد نرم افزارهای قرآنی چه برای رایانه و چه برای تلفن همراه، بسیار زیاد است. در این جا چند نمونه از آن ها را به اختصار معرفی می کنیم:

- الر حمن نسخه ۳ (رایانه)** محصولی از نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه ها که شامل ترتیل کامل قرآن با صدای استاد منشاوی و پرهیزگار و تحقیق کامل قرآن با صدای استاد عبدالباسط، همراه بانمایش متن و ترجمه با امکان قرائت آیات تا ۱۰ بار، متن کامل تفسیر نمونه و المیزان، ترجمه گویای قرآن به زبان انگلیسی همراه بانمایش همزمان ترجمه متن قرآن به دوزبان فارسی و انگلیسی، برگزرای آزمون تستی در ۲ سطح، ۴۱ قطعه تلاوت مجلسی از استادان مشهور مصری همراه با متن کامل کتاب واژه‌های نور با امکان **سروش ایمان (رایانه)** آموزش هوشمند قرائت قرآن با این نرم افزار بسیار آسان است. اولین خود آموز دوطرفه تصحیح قرائت قرآن کریم، امتیاز دهی هوشمند به قرائت کار بر، قرائت کامل قرآن کریم با صدای استاد پرهیزگار، ترجمه به بیش از ۱۰ زبان زنده دنیا، جست وجوی پیشرفته و سریع در کل قرآن، امکان ضبط وقرشن صدای کار بر برای تشخیص بهتر، برخی از ویژگی های این نرم افزار است.
- قرآن ۲۵ بدی (۲D Quran)** (رایانه) این نرم افزار یک رحل قرآنی در محیط کاربری خود دارد که به کمکش می توان صفحات را مانند یک کتاب معمولی عوض کرد و قرآن را جلو یا عقب برد. استفاده از این نرم افزار بسیار ساده است و مطمئنا هر کس می تواند به راحتی از آن بهره برد. کیفیت نمایش آیات و تصاویر فوق العاده مناسب است.
- قرآن صوتی حبل المتین (گوشی همراه)** با ۲۷ صوت از قاریان برجسته، تفسیر گویای استاد محسن قرائتی، سه ترجمه گویای فارسی و یک ترجمه گویای انگلیسی، ۲۵ ترجمه فارسی، هشت ترجمه خارجی به شش زبان زنده دنیا، هفت تفسیر، امکان استفاده از متن قرآن به صورت قلم هوشمند قرآنی، بخش تفسیر گویا به صورت آیه به آیه، امکان شرکت در ختم گروهی قرآن و…
- قرآن مبین (گوشی همراه)** شامل متن قرآن به همراه ترجمه فارسی و ترجمه تفسیر روایی البرهان. برخی از امکانات این نرم افزار عبارت است از: نمایش تفسیر به صورت کاملارنگی، امکان جست وجو، امکان نشانه گذاری متعدد، نمایش میزان قرائت شده و باقی مانده از جزء، امکان فعال یا غیر فعال کردن ترجمه همزمان بانمایش متن قرآن.

دیگران بیاموزد. « حضرت علی (ع) نیز می فرمایند: «قرآن را بیاموزید که بهترین گفتار است و تامل کنید در آن که بهار دل هاست و شفاعت بجوید به نورش که او شفا دهنده سینه هاست و آن را نیکو تلاوت کنید، زیرا بهترین و مفیدترین داستان هاست.» ما چقدر با قرآن آشنا هستیم؟ به جز روخوانی ساده یا با صوت و لحن، چقدر به تک تک آیه هایش می اندیشیم و از معانی عمیق آن ها بهره می بریم؟ چند سوره از آن را حفظ کرده ایم، در حالی که معنی و تفسیرش را هم می دانیم؟ با همین قرآنی که همیشه در خانه داریم و در ماه رمضان سعی می کنیم بیشتر با آن مانوس باشیم، چقدر رفیقیم؟ در پرونده امروز، در آستانه از راه رسیدن شب های قدر، در باره قرآن، اصطلاحات قرآنی، آداب تلاوت قرآن و روش های صحیح فراگیری قرآن حرف می زنیم. با ما همراه باشید.

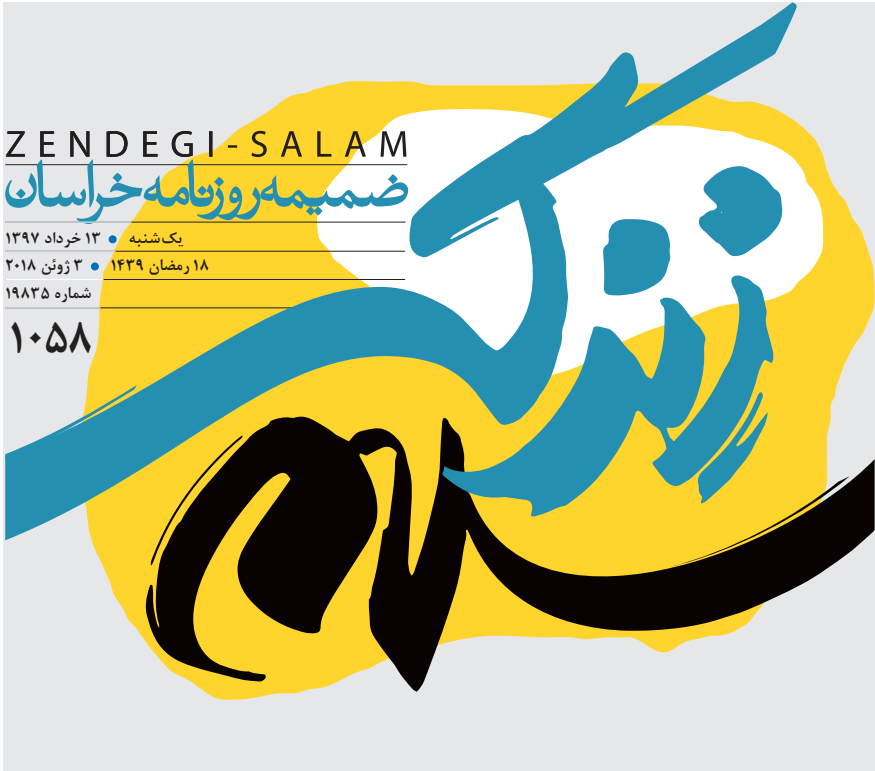
روش صحیح فراگیری قرآن در کودکی و بزرگ سالی

احمد حاجی شریف، معاون نظارت بر چاپ و نشر قرآن کریم سازمان دار القرآن الکریم از استادان و داوران پیش کسوت قرائت، معتقد است تازمانی که کودک به مدرسه نرفته، زبان آموزی توسط معلمان قرآن به او درست نیست، چرا که معلمان قرآنی برای آموزش زبان به کودکان، آموزش های خاصی را نگذرانده اند. اومی گوید: «در آموزش و پرورش به ویژه در آموزش اول ابتدایی، معلمان، دوره های تخصصی را برای تدریس زبان آموزی می گذارند. بر این اساس، شایسته است که آموزش قرآن از زمانی آغاز شود که کودک زبان را آموخته باشد؛ یعنی کلاس اول و دوم را گذرانده باشد. پیش از آن و در سال های اول و دوم بهتر است کودک را با قرآن مانوس برای نمونه چند سوره کوتاه قرآن را برای کودک تکرار کنیم تا ملکه ذهنش شود، به ویژه سوره هایی که محور داستانی دارند تا با روایت داستان آن، کودک آن به سمت قرآن جذب شوند. سپس از زمانی که کودک الفبا را یاد گرفت آموزش قرآن را شروع کنیم.» به نظر حاجی شریف در زمینه حفظ، باز به همین صورت باید عمل کرد: «دوره های آموزش شی حفظ یک ساله که کار کارشناسی دقیق روی آن صورت نگرفته، پاسخگو نیست، شخصا شاگردانی داشتم که این دوره های حفظ یک ساله را گذرانده اند ولی بیشترشان آن را کنار گذاشتند. باید توجه داشت در فرایند حفظ، مرور محفوظات اهمیت شایانی دارد.»

از سوی دیگر، حاجی شریف معتقد است که صرف حفظ نیز مناسب نیست، بلکه حفظ باید با مفهوم باشد: «اگر بنا بر صرف حفظ باشد، خیلی از کشور ها میلیون ها حافظ قرآن دارند، ولی وضع عمومی و اجتماعی آن ها مناسب نیست. باید پرسید هدف ما از حفظ قرآن چیست؟ بنا بر این اگر حفظ همراه با ترجمه و تفسیر یا به عبارت دیگر با مفاهیم آن باشد، در اولویت است.» اما شاید برای بسیاری از ما پیش آمده است که به هر دلیل در دوران کودکی و نوجوانی کمتر به حفظ قرآن توجه نشان داده ایم و حالا این سوال پیش می آید که بزرگ سالان چگونه می توانند آموزش قرآن را آغاز کنند؟ حاجی شریف بهترین راه حل برای قرآن آموزی بزرگ سالان را شرکت در جلسات قرآن بیان می کند و می گوید: «شرکت در این جلسات و قرائت قرآن به صورتی که استاد، اشتباهات شما و دیگران را تصحیح می کند و مرور دایم آن، بر خواندن قرآن به صورت انفرادی و در خلوت برتری دارد.»

یادی از معروف ترین تفسیرهای قرآن

- المیزان** |المیزان فی تفسیر القرآن» که به تفسیر المیزان شهرت دارد از جامع ترین و مفصل ترین تفاسیر شیعی قرآن به زبان عربی است که در قرن چهار دهم هجری به قلم علامه سید محمد حسین طباطبایی نگاشته شده است. اساس کار این تفسیر، بر قاعده «تفسیر قرآن به قرآن» است. بدین معنا که معیار اول برای تفسیر قرآن، خود قرآن است.
- نمونه** |از تفاسیر شیعی قرآن به زبان فارسی، تألیف آیت‌ا... ناصر مکارم شیرازی و گروه نویسندگان است. این تفسیر در ۲۷ جلد در ایران منتشر شده و به تازگی به صورت کاملاً علمی و جدید با پرداختن به جزئی ترین موضوعات در حال نوشتن است. این تفسیر به صورت ترتیبی و از ابتدای قرآن تنظیم و به زبان ساده و قابل استفاده برای عموم نوشته شده و شامل همه آیات قرآن کریم است.
- نور** |تألیف محسن قرائتی به زبان فارسی است که در ویرایش نهایی در ۱۰ جلد منتشر شد. این تفسیر به زبان ساده و روان و قابل استفاده برای عموم نگاشته شده و شامل همه آیات قرآن کریم بوده و مهم ترین ویژگی آن، پیام های کوتاه و کاربردی است که راه گشای زندگی و قابل ترجمه به زبان های زنده دنیا است.
- تسنیم** |از تفاسیر شیعی قرآن به زبان فارسی، تألیف آیت‌ا... عبدا... جوادی آملی است که در شمار «تفاسیر قرآن به قرآن» جای دارد. روش مؤلف، ذکر آیه یا آیات مد نظر و بررسی آن ها طی چهار مرحله گزیده تفسیر، تفسیر آیه، لطایف و اشارات و بحث روایی است.
- تبیان** |کتاب «التبیان الجامع لعلوم القرآن» یا «التبیان فی تفسیر القرآن» تفسیری از قرآن، تألیف شیخ طوسی به زبان عربی و در ۱۰ جلد است که در قرن پنجم هجری قمری تدوین شده است. تفسیر تبیان، نخستین تفسیر جامع شیعی است که شامل تمام مباحث و علوم قرآنی است. این تفسیر یکی از اصیل ترین و جامع ترین تفاسیر به شمار می آید که منبع و ماخذ اصلی بسیاری از تفاسیر شیعه است.

مروری بر اصطلاحات قرآنی

قرائت همان تلاوت و خواندن قرآن کریم است. یعنی هرگاه تلاوت قرآن به گونه ای باشد که از نص و حی الهی حکایت کند و بر حسب اجتهاد یکی از قراء معروف، بر پایه و اصولی که در علم قرائت شرط شده است استوار باشد، قرائت قرآن تحقق یافته است.

ترتیل |امام صادق (ع) در تعریف ترتیل و تفسیر آیه «وَرَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِیْلًا» فرمودند حضرت علی (ع) چنین فرموده: «واضح کن قرآن خواندنت را، نه مثل شعر به سرعت بخوان و نه مثل شن و ریگ بیابان پراکنده، به طوری که فاصله زیاد شود. و لکن قلب های سخت و با قساوت خود را با قرآن خواندن بکوبید و هرگز همت شمار سیدن به آخر سوره نباشد [همیشه به دنبال کیفیت و اثر پذیری باشید، نه به دنبال کمیت و زیاد خوانی]»

تجوید |علم تجوید، ز ابیده علم قرائت بوده و عبارت است از قواعدی که از قرائات سبعة (قاریان هفت گانه)، استنباط و تدوین شده است. در علم تجوید در باره مخارج و صفات حروف و دیگر دستور های تلاوت قرآن، بحث می شود.

اختلاف در قرائت ها |قرائت قرآن بین قاریان در مواردی اختلاف داشت تا این که این مجاهد از میان کلیه قرائات، هفت قرائت را برگزید. عوامل آن چند چیز است: اختلاف قرآن های اولیه، چه پیش از اقدام به یکسان کردن آن ها و چه پس از آن. نارسایی خط و نوشته های قرآن که از هر گونه علایم مشخصه و حتی از نقطه، عاری بوده است. ابتدایی بودن خط، نزد عرب آن روز و اختلاف لهجه ها.

قراء سبعة (قاریان هفت گانه) |عبارتند از: ۱. نافع ۲. ابن کثیر ۳. ابو عمرو ۴. عاصم ۵. حمزه ۶. کسایی ۷. ابن عامر. چهارده روایت همان قرائت های هفت قاری مشهور است. یعنی هر یک از قاریان هفت گانه، دوراو داشته اند. در بین این قرائت ها، هفت قرائت مشهور است. در بین این هفت قرائت، قرائت حفص از عاصم از همه مشهور تر است و قرآن های فعلی هم بنا بر همین قرائت است.

تفسیر |دانشی است که در زمینه معانی آیات قرآن، اسباب نزول، محکم، متشابه، ناسخ، منسوخ و دیگر شئون آن، گفت و گومی کند.

تاویل |ارجاع و رجوع دادن آیات متشابه، به یکی از معانی که احتمال می رود. به عبارت دیگر تاویل، معلوم کردن باطن آیه است.

حروف مقطعه |در ابتدای ۲۹ سوره از سوره های قرآن، یک یا چند حرف از حروف الفبا وجود دارد که این حروف را حروف مقطعه گویند که نظرات متفاوتی در این باره از سوی قرآن پژوهان ابراز شده است. **فرق قرآن و حدیث قدسی** |قرآن با همان الفاظ، معانی و ترتیب خاصش از جانب پروردگار بر پیامبر اکرم (ص) در مقام تحدی و اعجاز نازل شده و معجزه و هیچ کس قادر به آوردن مانند آن نیست. ولی حدیث قدسی اگر چه مانند قرآن، از جانب پروردگار است، لکن در مقام تحدی و اعجاز نبوده و معجزه به شمار نمی آید. مانند این حدیث قدسی: «الصوم لی و انا اجزی به» (روزه مخصوص من است و من خود جزای آن هستم)

نزول قرآن |ترتیب زمانی نزول آیات به ترتیبی که الان در قرآن وجود دارد، نبوده است. بلکه به مقتضای حوادث و رویداد های مختلف گاهی یک یا چند آیه و گاهی نیز یک سوره کامل بر پیامبر اکرم (ص) نازل می شد. ولی ترتیب و چینش فعلی آیات قرآن کریم به اتفاق همه مسلمانان و به دلیل روایات متعدد و اسناد محکمی که وجود دارد، به دستور پیامبر (ص) بوده است. آن جا که مفاهیم و حقایق قرآن بر قلب رسول (ص) فرود آمده، «نزول دفعی» است و آن جا که مفاهیم در قالب الفاظ عربی در مدت بعثت رسول (ص) شکل گرفته و بر آن حضرت فرود آمده، «نزول تدریجی» است.

معروف ترین قاریان

A قاریان ایرانی

استاد شهریار پرهیزگار، حافظ قاری قرآن که چهره آشنایی برای همه قرآن دوستان است به گفته استادان و قرآن پژوهان یکی از برجسته ترین قاریان ترتیل های قرآن است. همچنین استاد کریم منصوری که در تیتراژ آغازین سریال یوسف پیامبر تلاوت ایشان را می شنویم یا استاد حامد شاکر نژاد، که زمانی که در مسابقات بین المللی عربستان رتبه اول را کسب کرد، علاوه بر جایزه مادی، یک جایزه معنوی هم دریافت کرد و آن اجازه ورود یک ساعته به داخل کعبه بود یا مر حوم محسن حاجی حسنی کارگر که در فاجعه مادر سال ۱۳۹۴ در گذشت. همچنین استادان دیگری چون ابوالقاسمی، امام جمعه، احمدی وفا، الاجر دی، اطهری فرد، اشرفی، ایزدی، پناهی، پورزرگری، پویا، چابکی، جولایی، حسینی، خاکی، خدام حسینی، دانش، دباج، ربیعی، ربیعانی، رستمی، رضائیان، رضیعی، روغنی، عادل، عباسی، عقیقی، عکسی، علیزاده، فردی، فروغی، قره شیخلو، قصری زاده، سادات فاطمی، سبز علی، سجاوندی، سعیدیان، سلیمی، سمرقندی، سیاح گر جی، شجاع، صیاف زاده، کاشفی، کرمی، مشمول، موسوی قهار، نظریان، وارسته، هاشمی، هروی و... و دیگر استادانی که ممکن است نامشان از قلم افتاده باشد.

A قاریان عرب

عبد الباسط محمد عبد الصمد
بی شک شناخته شده ترین قاری نزد ایرانیان است که جزو چهار حافظ بزرگ قرآن در مصر به شمار می رود.

شحات محمد انور

استفاده از بعضی گوشه ها و ردیف های موسیقی ایرانی در تلاوت خود، از نکاتی است که باعث شده او در بین قاریان ایرانی محبوب باشد.

محمد صدیق منشاوی
باتسلطی کامل و سبکی خاص، تمام قرآن مجید را با قرائت ترتیل تلاوت کرده و اکنون گنجینه ای از نوار های تحقیق و ترتیل این استاد در آرشیو موجود است.

مصطفی اسماعیل

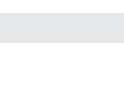
به اکبر القراء معروف است، کلام خدا را با آهنگی بسیار لطیف و دلنشین و با الحانی منطبق با معانی و مفاهیم الهی تلاوت می کند.

محمد رفعت

ملقب به امیر القراء، از ستارگان پرفروغ علم قرائت و از نوابغ کم نظیر تلاوت قرآن کریم در قرن حاضر است. وی حدود شش سالگی به واسطه بیماری شدیدی، بینایی خود را از دست داد و بر ای همیشه از نعمت بینایی محروم شد.

راغب مصطفی غلوش

شاید شناخته شده ترین قاری مصری برای ایرانیان باشد. حرکات سر و استفاده از میکروفن، از شاخصه های قرائت وی بود. مر حوم غلوش چهار بار به ایران سفر کرد و به تلاوت قرآن پرداخت. غلوش ۴ فوریه ۲۰۱۶ در سن ۷۷ سالگی در مصر در گذشت.

منابع: ویکی فقه، پایگاه پرسمان دانشجویی و روزنامه جام جم